

Доброго дня! Тема уроку. Василь Стус. Загальний огляд творчості. Поезія Стуса – зразок «стоїчної» поезії у світовій ліриці («Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...»). Стан активної позиції ліричного героя

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:

moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

- **Перегляньте відеоурок.** Огляд життя й творчості Василя Стуса
https://www.youtube.com/watch?v=F4_KwDqs2sE

Відомий український поет Василь Стус є автором кількох надзвичайно глибоких у філософському розумінні поетичних збірок: «Зимові дерева», «Круговерть», «Веселий цвинтар», «Дорога болю», «Палімпести», «Птах душі» (у радянські часи знищена за наказом КДБ). Більшість творів поета мають автобіографічні мотиви та висловлюють особисті переживання автора. Це насамперед туга за рідною землею («О земле втрачена, явися...», «На Колимі запахло чебрецем», «Верни до мене, пам'яте моя...») . У вірші «Весь обшир мій – чотири на чотири...» поет пише: «І далі смерті рідна батьківщина». Але Василь Стус не схиляється перед обставинами, у яких він опинився з вини радянської влади, підкреслюючи в цих та інших творах, що свій шлях він обрав свідомо й ніколи не відмовиться від нього. У кожному вірші поета звучить мотив готовності до нових випробувань. Надзвичайною життєвою незламністю й силою духу сповнені рядки вірша Василя Стуса «Господи, гніву пречистого...».

Василь Стус «Господи, гніву пречистого...»

Господи, гніву пречистого
благаю — не май за зле.
Де не стоятиму — вистою.
Спасибі за те, що мале
людське життя, хоч надією
довжу його в віки.
Думою тугу розвіюю,
щоб був я завжди такий,
яким мене мати вродила
і благословила в світі.
І добре, що не зуміла
мене від біди вберегти...».

Тема: звернення ліричного героя до Всевишнього з проханням не осудити його за глибоку віру й надію на безсмертя людського духу.

Ідея: утвердження сили людського духу, прагнення не загубити в тяжких випробуваннях неповторності своєї долі.

Літературний рід: лірика

Вид лірики: філософська

Жанр: медитація (віршова молитва)

Віршовий розмір: дактиль

Художні засоби : епітети (гнів пречистий; мале людське життя); риторичне звертання(Господи); метафори (думою тугу розвіюю; надією довжу його в віки).

В основу вірша ««Господи, гніву пречистого...» покладено канон, запропонований християнським богословом VIII ст. Іоаном Дамаскіном як «сходження розуму до Бога, прохання потрібного в Бога».

Ліричний герой цієї поезії – сам поет, бо він добре знав, який йому судився шлях, він передчував свою загибель і був до неї готовий. Більше того, Василь Стус самостійно обрав цей шлях, що передбачав трагічну долю.

Стоїчна й мужня поезія Василя Стуса «Господи, гніву пречистого...» стверджує впевненість героя в тому, що він зможе не зрадити своїх переконань і навіть смерть його не страшить. .

У вірші “Господи, гніву пречистого” автор говорить про власну силу і незламність: “Де не стоятиму — вистою”. Він показує свою непідвладність обставинам, непорушність принципів за жодних умов. Тільки так можна зберегти моральну повноцінність.

В. Стус свідомо обрав свою життєву дорогу — це шлях добра й правди. Але там чекають його «сотні сумнівів», «сто зневір» і треба вперто, наполегливо долати щабель за щаблем («йти з щовба на щовб»), щоб досягти мети або хоча б прокласти дорогу іншим, бо він — «предтеча».

Василь Стус «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...»

Крізь сотні сумнівів я йду до тебе,
добро і правдо віку. Через сто
зневір. Моя душа, запрагла неба,
в буремнім леті держить путь на стовп
високого вогню, що осіяний
одним твоїм бажанням. Аж туди,
де не лягали ще людські сліди,
з щовба на щовб, аж поза смертні грані
людських дерзань, за чорну порожнечу,
де вже нема ні щастя, ні біди.
І врочить порив: не спиняйся, йди,
То — шлях правдивий. Ти — його предтеча.

Мінісловник

ПРЕДТЕ́ЧА, книжн., уроч., заст. 1. Особа, що своєю діяльністю підготувала шлях, умови для діяльності інших; попередник.

ХЛАНЬ, діал. Безодня.

ЩОВБ, діал. Шпиль гори; прямовисна скеля.

ДЕРЗАТИ, уроч. 1. Сміливо прагнути до чого-небудь величного, нового; діяти сміливо, рішуче.

Літературний рід: лірика

Вид лірики: філософська

Жанр: ліричний вірш (декларація митця)

Тема: показ свідомого вибору ліричним героєм свого життєвого шляху, де панує світло, добро, краса; переконання в тому, що повести його зможе лише правда.

Ідея: уславлення цілеспрямованості ліричного героя, який у своїх духовно-етичних домаганнях правди долає перешкоди, але не зневіряється і вибирає духовну висоту.

Віршовий розмір: ямб

Художні засоби: епітети (буремний лет; високий вогонь; людські сліди; смертні хлані; людські дерзання; чорна порожнеча; шлях правдивий); метафори (душа запрагла неба; душа держить путь на стовп); риторичне звертання (я йду до тебе, добро і правдо віку); гіпербола (крізь сотні сумнівів..., через сто зневір); алітерація звуків Р, С, Щ.

Опрацюйте поезії В.Стуса та літературно-критичні матеріали. Режим доступу <https://ukrclassic.com.ua/katalog/s/stus-vasil/3570-detalnij-analiz-gospodi-gnivu-prec-histogo-stus> та <http://www.10minschool.ua/rsc/naspath/articles/000998-404586029.pdf>

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

1. Прогляньте відеоряд до поезії В.Стуса «Господи, гніву пречистого». Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6LMSanjSKPI> (автор Таня Олесів).

Створіть власний відеоряд до поезії «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе».

2. **Створіть асоціативне коло «Ліричний герой поезій В.Стуса».**

Правильність виконання завдання перевірте за QR-кодом

3. «Нестрашна» теорія, тому що ви напишете її самі.

Укладіть паспорт поезії В. Стуса «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе». У якості зразка використайте поданий матеріал.

Паспорт ліричного твору В.Стус «Господи, гніву пречистого...»

Рід	Лірика
Жанр	Ліричний вірш
Вид лірики	Стоїчна, філософська, медитація
Літературний напрям, стиль	Екзистенціалізм
Тема	Звернення ліричного героя до Всевишнього з проханням не осудити його за глибоку віру й надію, бо утверджує безсмертя людського духу.
Ідея	Утвердження сили людського духу, прагнення не загубити в тяжких випробуваннях неповторності своєї долі.
Художні засоби	епітети (гнів пречистий; мале людське життя); риторичне звертання (Господи); метафори (думою тугу розвіюю; надією довжу його в віки).

4. «Художня плутанина»

Установіть відповідність між художнім або фонетичним засобом та прикладом з твору В. Стуса «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе».

буремний лет; чорна порожнеча	я йду до тебе, добро і правдо віку	гіпербола
крізь сотні сумнівів..., через сто зневір	епітет	метафора
риторичне звертання	душа запрагла неба	

5. Вивчіть напам'ять вірш В. Стуса «Господи, гніву пречистого...» .

БЛОК КОНТРОЛЮ

1. Питання для самоконтролю

- Чому ліричний герой вірша «Господи, гніву пречистого...» благає Божого гніву та вдячний матері за те, що не вберегла його від біди?
- Які екзистенційні ідеї наявні у творчості В. Стуса?
- Доведіть, що вірші В. Стуса «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...» і «Господи, гніву пречистого...» є медитаціями.
- Яку інформацію про В.Стуса як людину й поета ви помістите у своїй валізі до ЗНО?
- Запишіть п'ять фактів про поезію «Господи, гніву пречистого..», які ви вважаєте важливими для підготовки до ЗНО.

2. Перевірте свої знання, виконавши літературний диктант

1. До якого покоління письменників належить В.Стус?
2. До якого виду лірики належить вірш «Господи, гніву пречистого...»?
3. Вірш «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе» - зразок ..... поезії.
4. Ліричний герой поезії В.Стуса дякує Богу за можливість стати сильним духом у творі...
5. Словами « І добре, що не зуміла мене від біди вберегти» завершується поезія...
6. До якої стильової течії модернізму належать твори В.Стуса?
7. Зразками якого художнього засобу є словосполучення «гнів пречистий», « мале людське життя»?
8. Мотив християнського смирення та стійкості в життєвих випробуваннях звучить у вірші...
9. Зразками якого художнього засобу є словосполучення «душа запрагла неба», «душа держить путь на стовп»?
10. Означення екзистенційний пов'язане з поняттями...

Правильність виконання літературного диктанту перевірте за QR-кодом

Домашнє завдання

1. Аналіз поезій: «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», «Господи, гніву пречистого...»
2. Один із зазначених віршів (на вибір) вивчити напам'ять.